

Közösségszervező szak az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Karán

Az elmúlt évtizedekben a kultúra értékeiben, minőségében és mennyiségében is átalakult, és ennek köszönhetően módosultak a kultúrafogyasztási szokásaink is. A kultúra és különböző dimenzióinak változásai a közösségi művelődés szakmaterületén belül is újabb kihívásokat jelentettek. 2011–2012-ben indult az az alapvető innovatív folyamat a szakmán belül, amelynek egyik legfontosabb, meghatározó eleme a felsőfokú szakemberképzés újragondolása volt. Bologna után az önálló népművelő, művelődésszervező szakok megszűntek, és ebben a helyzetben a közművelődés felsőfokú képzése az andragógia képzés szakirányaként maradt csupán életben. Ebben hozott azután gyökeres változást az új szak megjelenése. Az új szakmai elvárásoknak megfelelően – a korábbi közművelődéstől gyökeresen eltérően – a közösségszervező kulturális szakemberek, nemcsak és nem elsősorban rendezvényeket szerveznek, hanem képessé válnak majd a társadalmi kohézió helybéli erősítésére, támogatják, védik és építik a helyi közösségeket, be tudnak kapcsolódni a gazdaságfejlesztési folyamatokba, fejleszteni képesek az egyéni és közösségi kompe-

tenciákat, és felkészültek a tanulás és művelődés magas szintű lokális megszervezésére és támogatására. A területen megjelenő szakemberigény a 2010-es években életre hívta a közösségszervezés alapszakot, amely egyrészt átvette a hazai alapképzési palettából kivezetett művelődésszervező, illetve andragógia alapszak művelődésszervező szakirányának szerepét, másrészt további ismeretek, képességek és attitűdök formálását célozta meg.

A közösségszervezés BA szak az ELTE PPK Felnőttképzés-kutatási és Tudásmenedzsment Intézetében 2017-ben indult útjára. A korábban a Kar gondozásában futó művelődésszervező és andragógia BA szak előzményeit figyelembe véve sikerült a szakmai és oktatói tapasztalatokat hatékonyan integrálni az új szak tantervébe és tanítási folyamataiba. Azonban ki kell jelenteni, hogy ez a szak mégis más, hiszen olyan kulturális, közösségi és közművelődési elemekkel bővült a kurzusok listája, illetve azok tematikája, amelyek alapvetően sokkal színesebb és szerteágazóbb lehetőségeket nyújtanak az erre a szakra jelentkezők számára. Ez a sokszínűség amennyire vonzó a hallgatóink számára,

épp ugyanannyira elbizonytalanító is, hiszen ezzel olyan felelősség kerül a kezükbe, amellyel tudniuk kell élni. Folyamatosan nyitottnak kell lenniük a változó világra, részesei kell lenniük az őket körülvevő kulturális – közösségi – közművelődési folyamatoknak, aktív részvétellel reagálniuk kell az őket körülvevő eseményekre, amelyre a szak oktatói és a szakmai gyakorlatok alapos felkészítést, kompetencia- és önismereti fejlesztést nyújtanak, de a lépést a hallgatóknak maguknak kell megtenniük. Oktatóink mindig arra buzdítják a hallgatókat, hogy tegyenek meg minden tőlük telhetőt, hogy hozzák ki a szakból a legtöbbet, hiszen a közösségszervezés szakmai jövője olyan lesz, amilyenné ők alakítják. Ezt a felhívást a hallgatóink többsége kihívásként éli meg, és az elhivatottak nem ijednek meg a feladattól. (1. kép)

A képzés kurzusai során nagy hangsúlyt fektetünk az általános alapozásra, a szakmai törzsképzésre, valamint a szakirányos kurzusokra egyaránt. Mintatantervünket az első évfolyam záróvizsgálata után áttekintettük, és kismértékben korrigáltuk az oktatók és a hallgatók tapasztalatainak és

1. kép

visszajelzéseinek mentén, egyúttal beépítettük a mobilitási ablakot, amely segíti hallgatónk nemzetközi mobilitásban való részvételét. A szakdolgozatok javasolt témái is a fent leírt célok és szakmai elvárások szellemében kerültek kialakításra. Hallgatónk leggyakrabban az informális és nem-formális tanulás különböző szintereiről, az önkéntességről, a közösségfejlesztés elméleti és gyakorlati kérdéseiről, kultúrafogyasztási szokásokról szóló témákban írnak szakdolgozatot.

Az ELTE PPK közösség-szervező alapszak a számok tükrében

Az első közösség-szervező évfolyam 2017 szeptemberében kezdte meg tanulmányait az ELTE-n. Nappali tagozaton 50, levelező tagozaton 35 hallgató nyert felvételt a budapesti képzési helyszínre, míg 7 nappalis és 8 levelezős Szombathelyen kezdhetette meg tanulmányait. Első évfolyamunk közösség-szervező szak humánfej-

lesztés szakirányra nyert felvételt, azonban a 2018-ban beiratkozott hallgatók számára már mindhárom szakirány (humánfejlesztés, kulturális közösség-szervezés, ifjúsági közösség-szervezés) választására lehetőség nyílt. A képzés kezdete óta folyamatos az érdeklődés a szak iránt mind Budapesten,¹ mind Szombathelyen,² a felvett hallgatók létszáma növekszik. Szakirányaink közül vitathatatlanul a kulturális közösség-szervezés szakirány a legnépszerűbb, míg a tavalyi szakirányválasztási időszakban az ifjúsági közösség-szervező szakirányt a csekély érdeklődés miatt nem indítottuk.

Szakmai gyakorlatok az ELTE PPK közösség-szervezés BA szakán

A szakmai gyakorlat célja, hogy a hallgatók a közösség-szervezés különböző intézményeinek mindennapi munkáját megismerjék, azok munkájába tevékenyen bekapcsolódjanak, és szintetizálják, a gyakorlatban alkalmazzák a

különböző tantárgyi keretek között elsajátított ismereteiket, erősítsék szakmai kompetenciáikat, bekapcsolódjanak az intézményekben futó projektekbe, illetve önállóan kezdeményezzenek projekteket.

A szakmai gyakorlat időtartamát és tartalmi követelményeit jogszabály határozza meg, amelynek alapján a közösség-szervezés BA szakon 80+160 óra (4. és 5. félév) keretében van lehetősége hallgatóinknak szakmai tapasztalatot szerezni.

A 160 órás szakmai gyakorlat leginkább abban különbözik a 80 órás szakmai gyakorlattól, hogy míg a 80 órás gyakorlat inkább általánosan a kulturális, közösségi és közművelődési, humánfejlesztési intézmények ismerete tevékenységi köreinek tanulmányozására, egy-egy konkrét szakmai (kulturális, közösségi és közművelődési, humánfejlesztési) feladatkör saját élményen alapuló megtapasztalására vonatkozik, addig a 160 órás gyakorlat célja *humánfejlesztés szakirányon* az oktatási, képzési, fejlesztési és a tanácsadási területre specifikusan nagyobb hangsúlyt fektet, és elvárja a hallgató egyéni szakmai tevékenységének a megvalósítását; *kulturális közösség-szervezés szakirányon* a képzés célja szerint a kulturális – közösségi – közművelődés területeire már az előzetes ismeretekre alapozva, specifikusan nagyobb hangsúlyt fektet, és elvárja a hallgató egyéni szakmai tevékenységének a megvalósítását.³

A szakmai gyakorlat alatt az intézményi és a vállalati munkatársaknak módjuk nyílik alaposabban megismerni a hallgatók szakmai képességeit, emberi adottságait, felmérni tudásszintjüket, problé-

1 Nappali tagozaton a felvettek száma: 2018 – 52 fő, 2019 – 78 fő, 2020 – 100 fő, levelező tagozaton a felvettek száma: 2018 – 51 fő, 2019 – 50 fő, 2020 – 45 fő

2 Nappali tagozaton a felvettek száma: 2018 – 6 fő, 2019 – 16 fő, 2020 – 14 fő, levelező tagozatra 2018-ban 12 főt vettünk fel, az elmúlt két tanévben levelező formában nem indult

3 Forrás: ELTE PPK Felnőttképzés-kutatási és Tudásmenedzsment Intézet weboldala: <https://fti.ppk.elte.hu/content/kozossagszervezes-ba-szakmai-gyakorlat.t.5381?m=2422>

mamegoldó képességüket. Így a szakmai gyakorlat jó alkalom lehet arra, hogy alapja legyen egy munkavállalói utánpótlás-bázisnak, mivel a rövid idejű felvételi interjúk helyett megbízható információk és tapasztalatok alapján dönthetnek a jelöltek alkalmasságáról. Az eddigi ilyen irányú tapasztalatok biztatóak, több esetben a hallgatók a végzés után ahhoz az intézményhez/vállalathoz mentek dolgozni, ahol szakmai gyakorlatukat végezték. Ugyanakkor jellemző, hogy a szervezetek szakmai problémáik megoldásához segítségként használják a hallgatókat. Sok esetben célá vált olyan, a munkáltató számára fontos feladatot kitűzni a hallgatók elé, amelynek előkészítésével a szakmai gyakorlaton, részletes kifejtésével és megoldásával pedig a szakdolgozatban foglalkoznak.

Nagy öröm számunkra, hogy szakmai gyakorlatos partnereink között számos olyan nagymúltú, jelentős kulturális intézmény szerepel, mint a Nemzeti Művelődési Intézet, a Győri Balett, a Magyar Nemzeti Múzeum, a Természetrajzi Múzeum, a MOM Kulturális Központ Nonprofit Kft., a Vigyázó Sándor Művelődési Központ, a Vígyszínház Nonprofit Kft., illetve olyan együttműködő partnerekkel dolgozhatunk, mint az E.ON Hungária Zrt., a SOTER-LINE Oktatási Továbbképző és Szolgáltató Kft., valamint a Budapesti Komplex Szakképzési Centrum.

Fontos kiemelni stratégiai együttműködési megállapodásunkat a Nemzeti Művelődési Intézettel, amelynek keretében az elmúlt években sokoldalú együttműködés alakult ki a két szervezet között. A Művelődési Intézet a partneri viszonyon belül fontos információkkal szolgál a szakemberszükségletről, a jelenleg folyó kutatásokról, aktuális szakmai in-

formációkról, szakmai napokról és konferenciákról. Az intézet lakiteleki nyári táboraiban és szakmai konferenciáin az ELTE közösségszervező hallgatói már rendszeres résztvevők. Az országos szervezet 19 megyei igazgatósága lehetőséget ad a hallgatók számára szakmai gyakorlatuk letöltésére. Fontos megjegyezni, hogy az intézet által alapított Közművelődési Tudományos Kutatási Programban jelenleg négy olyan hallgatónk van jelen, akik tudományos diákköri munkát is végeznek. Velük hoztuk létre a Junior Közösségszervező Kutatóműhelyt, amely nyitott minden olyan közösségszervező szakos hallgató számára, akiket érdekelnek a társadalomtudományi kutatások. A Művelődési Intézet felhasználói szerződés keretében rendelkezésre bocsátja a kutató/szakdolgozó hallgatók részére a kutatási adatbázisait további felhasználásra. Mind a hallgatóink, mind az oktatóink számára publikációs lehetőség adódik az intézet Kulturális Szemle interdiszciplináris online folyóiratában. Jelenleg is négy végzős hallgató munkája van megjelenés alatt.

Az ELTE PPK közösségszervező BA szakról hallgatói szemmel⁴

A belváros szívében, Magyarország legtekintélyesebb egyetemén 2017-ben elindult egy szak, amely emberileg és intellektuálisan egyaránt művel, érzékenyít és olyan tapasztalatokkal ruház fel, amelyek az élet bármely területére hasznos rálátást adnak. A közösségszervezés szak tökéletes lehet azoknak a humán beállítottságú embereknek, akik szeretnének társadalmilag hasznos munkát végezni, érdeklődnek a rendezvényszervezés, a humánfejlesztés vagy az élethosszig tartó tanulás iránt.

Az ELTE PPK közösségszervezés szakán olyan oktatókkal, előadókkal lehet találkozni, akik lelkesítenek, motiválnak, aktuális, a változó világhoz alkalmazkodó tudást adnak át. Őszinte választ adnak a bennünk felmerülő kérdésekre. Velünk egyeztetve, igényeinket felmérve alakítják ki az átadni kívánt tudáshalmazt és az elvárásaikat egyaránt.

Humán szak lévén fantasztikus társaság alakulhat ki a szaktársak

2. kép

⁴ Hallgatóink tapasztalatairól leghitelesebben maguk a hallgatók tudnak beszámolni, így az alábbiakban Fodor Fanni nappali tagozatos hallgató írásából idézünk, melyet az egyik kurzus beadandó feladataként készített

között, hiszen mindenki barátságos, nyitott. Nagyszerű barátságok, és szakmai kapcsolatok születhetnek meg az egyetem falain belül. Az alacsony létszám lehetővé teszi a családi hangulatot, és azt, hogy személyre szabott tudásban részesüljünk. Én úgy gondolom, hogy az oktatóknak is könnyebb úgy alakítani kurzusaikat, hogy ismerik az arcunkat, tudják a nevünket, és tisztában vannak vele, miért jöttünk, mi a célunk a képzéssel. (2. kép)

A kurzusok mind alkalmasak arra, hogy több szemszögből meg lehessen ismerni az egyén és a közösségek tulajdonságait. Fontos az aktív órai részvétel, feladatok, cso-

portmunkák során, sokszor játszva tanulhatunk. Sokat számít a vélemény, a kritikai gondolkodás. Az órákon párbeszéd, viták, mély eszmefuttatások alakulnak ki, ezek sokat segítenek abban, hogy megértsük egymás látásmódját, véleményét formáljunk, következtetéseket vonjunk le.

A gyakorlatorientált képzés tökéletes mód arra, hogy az elméletben megszerzett tudást gyakorlati tapasztalatokká alakíthassuk. Az egyetem, az oktatásszervezők és a szakfelelősök segítségünkre vannak abban, hogy a számunkra legalkalmasabb gyakorlati helyeken szerezhessünk szakmai tapasztalatokat.

Diploma után rengeteg lehetőség közül lehet választani a munka világában, el lehet helyezkedni a közművelődésben, felnőttképzésben, civil szervezeteknél vagy cégeknél, lehet rendezvényt szervezni, projekteket megvalósítani, foglalkozni egyénnel vagy közösségekkel, hatni az ifjúságra, művelődésre.

Ez a szak tökéletes azoknak, akik arról szeretnének tanulni, hogy hogyan hathatnak a társadalomra, segíthetik a körülöttük lévő embereket, szeretnék használni kreativitásukat, nap mint nap érdekes feladatokkal szeretnének foglalkozni, soha, de soha nem unatkozni.

Dr. D. BABOS ZSUZSÁNNÁ PhD a „Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás” projekt keretében az Intézményi önkéntesség módszertani munkacsoport szakértője. Ennek eredményeként a *Gyakorlati útmutató – Intézményi önkéntes programok létrehozásához és működtetéséhez* című kötet társszerzője. Doktori disszertációját „Az önkéntesség andragógiai folyamatainak vizsgálata – informális és nem-formális tanulás az önkéntes szektorban” címen védte 2018-ban. Jelenleg az Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar Felnőttképzés-kutatási és Tudásmenedzsment Intézet egyetemi adjunktusa, különböző felnőttképzési és közösségfejlesztési tárgyakat oktat. Kutatási területe a felnőttek civil társadalmi részvétele.

DR. HEGYI-HALMOS NÓRA PhD az Eötvös Loránd Tudományegyetemen végzett pedagógia szakos szakpedagógusként, majd ugyanitt, a Neveléstudományi Doktori Iskolában szerezte PhD fokozatát 2016-ban. Doktori dolgozatát a hazai középiskolai pályaorientáció helyzetéről írta. Több mint 10 éve az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Karának oktatója, jelenleg egyetemi adjunktus, az andragógia mesterszak szakirányfelelőse. Részt vett a közösségsszervezés alapszak indítási anyagának kidolgozásában.

DR. PONYI LÁSZLÓ PhD történelem, filozófia szakos tanári, népművelői és igazgatás-szervezői végzettséggel rendelkezik. Jelenleg a Nemzeti Művelődési Intézet Szakmafejlesztési Igazgatósága Kutatási Központ vezetője és az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar egyetemi adjunktusa, tudományos kutató. PhD fokozatát 2017-ben szerezte meg az Eszterházy Károly Egyetemen. A közművelődés különböző szakmai területein 27 éve dolgozik. A felsőoktatásban ugyancsak 27 éve tanít, 19 éve közművelődési szakértő, 8 éve a Közművelődési Akkreditációs Bizottság tagja, a Kulturális Szemle online tudományos folyóirat szerkesztőbizottsági tagja. Szakértői, kutatási területei: kultúra és közigazgatás, a közművelődés változásai a rendszerváltást követően, kulturális és társadalmi tőke a közösségi művelődésben, közművelődés és kisebbség, roma közösségi házak Magyarországon.